

RAADSINFORMATIEBRIEF
17R.00068

Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 31 januari 2017
Portefeuillehouder(s) : wethouder Koster
Portefeuille(s) : Milieu en Duurzaamheid
Contactpersoon : W. Visser
Tel.nr. : 8635
E-mailadres : visser.w@woerden.nl

17R.00068

Onderwerp:

Startnotitie participatieproces Duurzame Samenleving

Kennisnemen van:

De startnotitie 'participatieproces Duurzaamheid tot in de haarvaten van de Woerdense samenleving'

Inleiding:

Op 17 januari 2017 stemde het college in met de vervlechting van CO2-neutraal 2030 met andere duurzaamheidsprogramma's Klimaatbestendig 2050, Programma Ontwikkeling Veengebied, Circulaire Economie en Gezonde Samenleving onder de vlag 'Duurzaamheid tot in de haarvaten van de Woerdense samenleving'.

Voor de langetermijnstrategie voor CO2-neutraal 2030 was al eerder besloten werksessies met de samenleving en kennisinstellingen te organiseren om tot een lange termijn actieplan te komen. Deze werksessies worden nu uitgebreid met de andere duurzaamheidsprogramma's. Uw raad heeft hierover een raadsinformatiebrief ontvangen (16R.00813). In deze raadsinformatiebrief is ook aangekondigd dat het college u middels een startnotitie aanvullend informeert over onder andere het participatieproces om te komen tot de lange termijn actieplannen.

Kernboodschap:

In de Woerdense samenleving en binnen de gemeentelijke organisatie van Woerden borrelen al veel initiatieven en projecten op het gebied van duurzaamheid. We willen de duurzaamheidsactiviteiten meer kracht bij zetten door ze te bundelen en gezamenlijk koers te zetten naar een integrale stip op de horizon. Door het opstellen van lange termijn actieprogramma's geven we op een gestructureerde wijze uitvoering aan deze ambitie met een doorkijk naar de korte, middellange en lange termijn.

In het kader van de afspraken met de raad over 'Woerden zegt Ja tenzij' is een startnotitie opgesteld, onder andere over het participatieproces met inwoners, ondernemers en stakeholders. Deze startnotitie is als bijlage aan deze raadsinformatiebrief toegevoegd.

Financiën:

We voeren de werkzaamheden binnen de ons beschikbare middelen uit. Er is budget om een lange termijn

actieprogramma voor CO2-neutraal en Circulaire Economie op te stellen. Het budget voor de programma's Klimaatbestendig 2050 en POV hebben we opgenomen in de begroting 2017. Door de thema's ineen te schuiven kunnen we de meerkosten voor het opstellen van alle lange termijn actieprogramma's, het vervlechten van de programma's en projecten en het beschrijven van een integrale stip op de horizon in één keer dekken. Ook dekken we hiermee de onderzoeks- en communicatiekosten van KB2050 en POV.

De kosten voor de uitvoering van de lange termijn actieprogramma's zijn op 1 april 2017 in beeld. Deze actieplannen zijn onderdeel van de integrale kostenafweging met de raad tijdens het juni-overleg voor de begroting 2018.

Tabel 1: Overzicht Kosten en dekking

Kosten	Bedrag	
Proces (werksessies)	€ 38.500	
Producten (actieplannen)	€ 10.500	
Totaal	€ 49.000	
Dekking		
Budget klimaatneutraal 2030	€ 38.000	FCL 67400010/ECL38341
Budget POV en KB2050	€ 11.000	FCL 62100025/ECL 38000

Vervolg:

De raad wordt uitgenodigd bij de werksessies met de samenleving om te komen tot lange termijn actieplannen. Eventuele input vanuit uw raad voorafgaand aan de werksessies is ook zeker welkom.

Bijlagen:

- Startnotitie 'Participatieproces Duurzaamheid tot in de haarvaten van de Woerdense samenleving', geregistreerd onder corsanummer 17i.00339

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Startnotitie

Voorlopige projectnaam: participatieproces 'Duurzaamheid tot in de haarvaten van de Woerdense samenleving'

Ambtelijk opdrachtgever: Mark Goossens

Bestuurlijk opdrachtgever: het college van B&W, vertegenwoordigd door Yolan Koster, wethouder Milieu en duurzaamheid

Voorgenomen projectleider: Enrico Moens

Inhoud:

1. Aanleiding
2. Opdracht en uitgangspunten
3. Participatieproces
4. Projectorganisatie
5. Kosten en dekking
6. Vervolgstappen

Deze startnotitie is goedgekeurd door:

Ambtelijk opdrachtgever:

Bestuurlijk opdrachtgever:

Projectleider:

Mark Goossens
<datum>

<naam bestuurlijk opdr.gever>
<datum>

Enrico Moens
<datum>

1. Aanleiding

Wat ging er vooraf

De gemeenteraad van Woerden heeft op 30 oktober 2014 de motie 'Duurzaam met een doel' aangenomen waarin een stevige ambitie is verwoord om in 2030 een klimaatneutrale, ook wel CO₂-neutrale gemeente te zijn. In april 2016 zijn zowel het college als de raad door een presentatie geïnformeerd over de stand van zaken van het project CO₂-neutraal 2030, inclusief de forse opgavewaarschijnlijk de gemeente Woerden voor staat. Aangegeven is dat er een langetermijnstrategie nodig is om te komen tot een CO₂-neutraal Woerden in 2030.

In aansluiting op de presentatie van april 2016 is een proces voor het opstellen van deze strategie uitgewerkt. Voorgesteld is deze strategie uit te voeren aan de hand van een lange termijn actieplan. In dit procesvoorstel staat ook op welke momenten waarop het college de raad en de in- en externe partijen betreft (zie ook raadsinformatiebrief 16R.00570).

Nieuwe inzichten

In de inleiding van de notitie over de langetermijnstrategie voor een CO₂-neutraal Woerden (geregistreerd onder corsanummer 16.019742) staat dat de gemeente het programma CO₂-neutraal afstemt met de programma's: klimaatbestendig, het programma ontwikkeling veengebied, het thema circulaire economie en duurzame gebiedsontwikkeling. Deze afstemming is inmiddels in volle gang.

Daarbij is het college tot de conclusie gekomen dat er op dit moment een aantal programma's en projecten actief is die allemaal een bouwsteen vormen richting een duurzame samenleving.

De duurzaamheids programma's omvatten de volgende uitdagingen:

- CO₂-neutraal (KN2030): het terugdringen van de CO₂-uitstoot en het opwekken van groene energie;
- Klimaatbestendig (KB2050): het omgaan met en bestand zijn tegen klimaatverandering; we krijgen te maken met vaker en meer wateroverlast, extreme hitte, droogte en een groter risico op overstromingen;
- Het programma ontwikkeling veengebied (POV): het omgaan met en bestand zijn tegen bodemdaling;
- Circulaire economie (CE): de zorg voor voldoende grondstoffen in de toekomst voor voedsel, onderdak, warmte en andere noodzakelijke goederen (van lineaire naar circulaire economie);
- Gezonde samenleving (GS): het gezond zijn en blijven van de samenleving met het oog op onder andere beweging, groene omgeving, luchtkwaliteit en geluidskwaliteit.

Deze bouwstenen streven ambities na, maar de samenhang tussen deze ambities is nog onvoldoende: er zijn meerdere stippen op de horizon.

Vervlechting programma's

Op 17 januari 2017 stemde het college in met de vervlechting van CO₂-neutraal 2030 met andere duurzaamheidsprogramma's Klimaatbestendig 2050, Programma Ontwikkeling Veengebied, Circulaire Economie en Gezonde Samenleving onder de vlag 'Duurzaamheid tot in de haarvaten van de Woerdense samenleving'. Zo kan een integrale stip op de horizon worden beschreven en ontstaat meer slagkracht wanneer de duurzaamheidsthema's als één geheel wordt beschouwd (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1: De Duurzaamheidsboom met vijf programmatakken

Samen aan de slag

Voor al deze ambities geldt dat gemeente Woerden het niet alleen kan en ook juist de samenwerking met inwoners, bedrijfsleven en kennisinstellingen (o.a. TNO, Deltares etc.) zoekt om haar doelen te bereiken. De gemeente gaat namelijk wel over de openbare ruimte maar niet over privé-eigendommen (huis, tuin, bedrijf, schuur) van inwoners en ondernemers. Inhoudelijk zijn er veel meekoppelkansen tussen de thema's. Bijvoorbeeld het combineren van een zonnepaneel met een groen dak (koeling, hoger rendement zonnepaneel en waterberging).

Het idee is dan ook niet vanuit de afzonderlijke programma's inwoners en bedrijven te benaderen en/of te motiveren, maar juist in te zetten op de kracht van integratie, kennisuitwisseling en samenwerking. Waar mogelijk zullen de de actieplannen aansluiten op projecten van het 'Groene Hart Werkt' waarvan gemeente Woerden trekker is.

Lange termijn actieplannen

Voor de langetermijnstrategie voor CO₂-neutraal 2030 is al besloten werksessies met de samenleving en kennisinstellingen te organiseren om tot een lange termijn actieplan te komen. Dit actieplan moet in april 2017 gereed zijn, zodat voor de begroting 2018 duidelijk is welke gemeentelijke capaciteit nodig is (organisatie, benodigde budgetten) om de doelen te behalen.

Het college heeft op 17 januari 2017 besloten dat deze werksessies niet alleen over CO₂-neutraal 2030 moeten gaan, maar alle duurzaamheidsprogramma's moeten behandelen. Zo kunnen we samen met de samenleving en kennisinstellingen (o.a. TNO, Deltares) de integrale stip op de horizon zetten. In april 2017 zijn daarom ook de lange termijn actieplannen van de overige programma's klaar. Deze actieplannen zijn onderdeel van de integrale kostenafweging met de raad tijdens het juni-overleg voor de begroting 2018.

2 Opdracht en uitgangspunten

Opdrachtformulering

1. Pak de maatschappelijke opgaven op en versterk deze door de programma's KN2030, KB2050, POV, CE en de projecten onder GS te vervlechten tot een aanpak richting een 'duurzame samenleving'.
2. Beschrijf een integrale stip op de horizon hoe een duurzame samenleving in gemeente Woerden eruit ziet die we met elkaar voor ogen hebben.
3. Werk voor deze programma's en projecten tegelijkertijd samen met inwoners en ondernemers actieprogramma's uit voor de korte, middellange en lange termijn.

Het resultaat is één integrale stip op de horizon voor de duurzaamheidsboom. Daaraan gekoppeld hangen programmatakken met concrete lange termijn actieprogramma's. Dit zijn actieprogramma's in de tijd waarmee we een integratieslag maken, mensen en initiatieven in hun kracht zetten om resultaten te boeken en kosten delen.

Dit idee is weergegeven in de schematische weergave in afbeelding 2. Tussen de korte, middellange en lange termijn van de actieprogramma's bestaan dwarsverbanden. Dit leidt tot een concreet gemeenschappelijk eindbeeld met uitgevoerde maatregelen.

Afbeelding 2: Schematische weergave van de vijf programma's met dwarsverbanden

De oplevering van de lange termijn actieprogramma's is uiterlijk 1 april 2017, waarna met het oog op de Begroting 2018 in het juni-overleg beraadslaging binnen college en raad kan plaatsvinden over de uitvoering van de langetermijnstrategie.

Uitgangspunten

1. In het proces om te komen tot lange termijn actieprogramma's houden we het reeds vastgestelde traject van KN2030 aan. Dit betekent dat de programma's KB2050, POV, CE en het projectenoverzicht van GS tegelijk lopen met het voorstel van CO₂-neutraal 2030.
2. We houden de bestaande programma's en activiteiten tegen het licht en vullen deze, waar nodig, aan. Daarmee werken we de inhoud en het proces van de programma's meer concreet en actiegericht uit.
3. We gaan actief op zoek naar dwarsverbanden en meekoppelkansen tussen de programma's en projecten (zie ook afbeelding 1 en 2).

3 Participatieproces

In de opzet van dit proces passen we de principes uit gemeente Woerden zegt: 'Ja, tenzij... 'toe. Gemeente Woerden zegt: 'Ja, tenzij... ' vraagt een andere rol van inwoners, ambtenaren, het college van B&W en de gemeenteraad. Inwoners krijgen meer verantwoordelijkheid en ambtenaren zijn meer procesbegeleiders. In plaats van met vooraf vastgestelde plannen naar inwoners en stakeholders te gaan stellen we samen plannen op.

We geven invulling aan het participatieproces door de organisatie van een maatschappelijk debat, een interactieve bijeenkomst met inwoners van anderhalve dag (weksessie), een interactieve bijeenkomst

met ondernemers en belangenbehartigers (Wereldcafé), het forum ikbenwoerden.nl en een communicatieplan.

Maatschappelijk debat

Tijdens het maatschappelijk debat van 23 november 2016 is met inwoners, ondernemers, investeerders en maatschappelijke organisaties besproken hoe we de ambitie KN 2030 gaan behalen. Hierin hebben we samengewerkt met partijen uit de samenleving van gemeente Woerden zoals Duurzaam Woerden. Er waren ook inspiratoren aanwezig zoals de winnaar van de prijsvraag 'Woerden vol Energie', TNO en CO₂Adviseurs.

Zowel in- als externe partijen zijn met elkaar verbonden om kennis en investeringskracht bij elkaar te brengen. Tijdens dit maatschappelijk debat zijn de volgende elementen besproken: Minder energie verbruiken (gedrag en bewustwording), Duurzame energie opwekken (flexibele mix van energiedragers) en het beperken van het gebruik van fossiele energie.

Op deze avond waren ook de andere thema's van de duurzaamheidsboom (afbeelding 1) aanwezig waardoor er gelegenheid was kennis uit te wisselen.

Inwoners

Inwoners (ouder dan 18) worden via loting uitgenodigd. Er worden in totaal 500 mensen geloot. Er wordt daarbij rekening gehouden met een representatief aantal inwoners uit alle woonwijken en dorpskernen binnen gemeente Woerden. Via een digitaal aanmeldformulier kunnen de gelote inwoners zich inschrijven. Daarbij wordt ook gevraagd de eigen leeftijdscategorie aan te geven (18-30, 30-50 en >50). Er is bewust voor gekozen om eerst met de inwoners in gesprek te gaan en daarna apart een sessie met stakeholders te organiseren. Dit om te voorkomen dat specifieke belangen de overhand in de werksessie met inwoners gaan krijgen.

De inwonersparticipatie is gericht op het betrekken van de inwoners zonder specifiek belang. Mensen die onderdeel uitmaken van de samenleving van gemeente Woerden en die uiteindelijk nu al of op termijn met de genoemde duurzaamheidsthema's te maken krijgen. Dit participatieproces is erop gericht te ondervinden welke onderwerpen voor hen van belang zijn. Wat vinden ze belangrijke thema's? Wat weten ze en wat doen ze zelf al? En hoe denken ze zelf over het aanpassen van hun directe woonomgeving en eigen gedrag? Waar moeten we met z'n allen op inzetten?

De ingelote inwoners krijgen een uitnodiging deel te nemen aan een werksessie. Dit is een interactieve bijeenkomst van 1,5 dag en staat in het teken van interactie, inspiratie en initiatie. Daarnaast worden verschillende deskundigen betrokken voor de inspiratiesessies en de begeleiding van de duurzaamheidsthema's. Onder de deelnemers worden tijdens de werksessie drie tuinscans of energiescans verloot.

De eerste dag (vrijdag 17 februari 2017) is gericht op het verzamelen van input van de deelnemende inwoners. Dit wordt gedaan in een drietal rondes waarin de deelnemers steeds bij een andere 'duurzaamheidstafel' aansluiten. We starten met een aantal maatschappelijke onderwerpen waarvan wij denken dat die de inwoners raken. Hierbij kan gedacht worden aan vraagstukken op het gebied van windenergie, aanleg van zonnevelden, participatie van de inwoners bij de energietransitie, mobiliteit en gedrag. En dit ontwikkelt zich verder al naar gelang de eigen inbreng van inwoners.

De tweede dag (zaterdag 18 februari) verwerken de deelnemers de input tot een aantal toekomstbeelden. Deze worden aan de wethouder en raadsleden gepresenteerd en vervolgens vindt discussie plaats. Raadsleden zijn overigens ook welkom om als toehoorder bij de werksessies aanwezig te zijn.

Het resultaat van de werksessie wordt op twee manieren verwerkt. Ten eerste in een document wat geschikt is voor communicatie over de bijeenkomst naar buiten. Deze bevat korte teksten inclusief foto's en illustraties van een cartoonist. Daarnaast worden per thema verslagen opgesteld die als input dienen voor de lange termijn actieplannen.

Stakeholders

Er wordt een aparte middag/avond voor stakeholders georganiseerd. De bijeenkomst is bedoeld om in contact te komen met belangenbehartigers om inzicht te krijgen wat voor hen belangrijk is en waar zij kansen zien om bij te dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen. Per brief worden belangenbehartigers gevraagd deel te nemen aan deze bijeenkomst die op 14 maart 2017 wordt georganiseerd (het wereldcafé). Per organisatie/onderneming kan één persoon de bijeenkomst bijwonen.

De bijeenkomst start met een welkomstwoord en een toelichting van de doelstelling. De deelnemers gaan vervolgens in hoog tempo bij verschillende tafels langs waar ze steeds voortborduren op de resultaten van de vorige groep. De thema's die behandeld worden aan de tafels worden afgeleid uit de werksessie met de inwoners. Tevens is er de mogelijkheid te reageren op enkele posters waarop de hoofdsporen uit voorlopige actieplannen worden weergegeven.

Net als bij de werksessie worden de resultaten verwerkt in een bondig verslag en dienen de verslagen per thema als input voor de actieplannen.

Ondernemers

De verwachting is dat met name de ondernemers belangrijke bondgenoten zijn in het behalen van de duurzaamheidsambities van gemeente Woerden. Er wordt daarom een apart 'wereldcafé' voor de ondernemers georganiseerd volgens hetzelfde principe als bij de stakeholdersbijeenkomst.

Gemeentelijke organisatie

Ook de interne collega's betrekken we bij dit proces. Voorafgaand aan het maatschappelijk debat in november 2016 vond al een brede interne bijeenkomst plaats. Na een bijdrage van de wethouder en de gemeentesecretaris discussieerden collega's van allerlei verschillende teams met elkaar over de duurzaamheidsprogramma's.

Daarnaast wordt in februari en maart aan alle collega's gelegenheid geboden input te leveren op de in ontwikkeling zijnde lange termijn actieprogramma's.

IkbenWoerden.nl

De bijeenkomsten zijn via loting dan wel op uitnodiging. Dit betekent dat niet iedereen kan meedoen die wil meedoen. Om deze mensen toch de gelegenheid te geven te reageren wordt een forum geboden op ikbenWoerden.nl.

Communicatieplan

Om inwoners ook op andere manieren te bewegen te participeren (dialogiseren), is een communicatieplan opgesteld. De doelgroep zijn inwoners, ondernemers en stakeholders (wijkplatforms, duurzaamheidsclubs, belangengroepen e.d.), interne organisatie, college en raad.

Er wordt een mix aan middelen toegepast waaronder; persberichten, een themapagina, nieuwberichten, twitter, posters, Woerden TV, reclamezuilen, verloting van een tuinscan of energiescan onder deelnemers van de werksessie, etcetera.

4 Organisatie

Zie tabel 1 voor een overzicht van de programma's (met verzameling worden de projecten genoemd die onder de 'paraplu' van Gezonde Samenleving vallen). Per thema is aangegeven wie de initiatiefnemer is en onder welk team het valt. De duurzaamheidsprogramma's zijn bij twee verschillende teams ondergebracht te weten bij Realisatie en Beheer en Ruimtelijke plannen en projecten. Er wordt nu al integraal gewerkt tussen de teams om de duurzaamheidsambitie en het proces vorm te geven om te komen aan de lange termijn actieplannen. Dit blijven we ook doen om daarmee ook verder vorm te geven aan het opgavegericht werken.

Tabel 1: Overzicht programma's/verzameling

Programma/Verzameling	Afkorting	Initiatief van/team
P Klimaatneutraal/CO ₂ -neutraal 2030	KN2030	Raad/Ruimtelijk beleid en projecten
P Klimaatbestendig 2050 (wateroverlast, droogte, hitte, overstroming)	KB2050	College/R&B
P Programma ontwikkeling veengebied (bodemdaling)	POV	College/R&B
P Circulaire economie	CE	College/Ruimtelijk beleid en projecten
V Gezonde samenleving	GS	College/ R&B/Ruimtelijk beleid en projecten/JLV

Bestuurlijke opdrachtgever

Yolan Koster, portefeuille Milieu en Duurzaamheid

Ambtelijke opdrachtgever

Mark Goossens (team Realisatie en Beheer)

Projectteam

De verantwoordelijkheid voor het participatieproces ligt bij de programmatrekker van Klimaatneutraal 2030. Het projectteam bestaat verder uit de overige programmatrekkers, beleidsmedewerkers, ondersteuning uit de verschillende teams en uiteraard de inzet van team communicatie.

Mogelijk dat deze aansturing na 1 april 2017 nog wijzigt naar aanleiding van de nieuwe inzichten uit de opgestelde actieplannen.

5 Kosten en dekking

We voeren de hier geschetste 'bundeling' van sporen binnen de ons beschikbare middelen uit. Er is budget om een lange termijn actieprogramma voor CO₂-neutraal en Circulaire Economie op te stellen. Het budget voor de programma's Klimaatbestendig 2050 en POV hebben we opgenomen in de begroting 2017. Door de thema's ineen te schuiven kunnen we de meerkosten voor het opstellen van alle lange termijn actieprogramma's, het vervlechten van de programma's en projecten en het beschrijven van een integrale stip op de horizon in één keer dekken. Ook dekken we hiermee de onderzoeks- en communicatiekosten van KB2050 en POV.

De kosten voor de uitvoering van de lange termijn actieprogramma's zijn op 1 april 2017 in beeld. Deze actieplannen zijn onderdeel van de integrale kostenafweging met de raad tijdens het juni-overleg voor de begroting 2018.

Tabel 1: Overzicht Kosten en dekking

Kosten	Bedrag	
Proces (werksessies)	€ 38.500	
Producten (actieplannen)	€ 10.500	
Totaal	€ 49.000	
Dekking		
Budget klimaatneutraal 2030	€ 38.000	FCL 67400010/ECL38341
Budget POV en KB2050	€ 11.000	FCL 62100025/ECL 38000

6 Vervolgstappen

Vaststelling startnotitie

Deze startnotitie wordt vastgesteld door het college en ter kennisname aan de gemeenteraad doorgestuurd.

Huidige actieprogramma's

De huidige actieprogramma's van KN2030, KB2050, POV, CE en de projecten van GS zetten we na 1 april door binnen het voor 2017 beschikbare budget.

Onderzoekspoor

Dit is een praktisch spoor om de benodigde kennis en feiten boven water te krijgen en zal heel 2017 doorlopen. Bijvoorbeeld feiten om de urgentie en effecten van de thema's verder te onderbouwen en specifiek te maken voor gemeente Woerden of het volgen van ontwikkelingen op het gebied van al deze thema's.

Communicatiespoor

Zichtbaarheid en bewustwording is essentieel in dit traject. Dit is ook een belangrijke oogst en aanbeveling uit het maatschappelijk debat dat op 23 november 2016 plaatsvond over KN2030. We zetten een uitgebreid communicatietraject in om samen met de samenleving kennis te delen, elkaar te inspireren, te enthousiasmeren en successen te vieren. Dit blijven we ook doen na 1 april 2017.